

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 1.3. ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО...

1. ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА УЧИТЕЛЯ ПО БИОЛОГИЯ

Европейски политики за развитие на учителската професия. Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри. Нормативни документи свързани със статута и професионалното развитие на педагогическите специалисти. Стандартите като основен елемент в модела на подготовка на учители. Стандарти за подготовка в професионално направление „педагогика на обучението по биология”. Специфично-професионални компетентности на учителя по биология.

2. МЕТОДИКАТА НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ КАТО НАУКА И УЧЕБЕН КУРС ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Науката като сфера на човешката дейност – единство на познание, знание и образование. Интегративен характер на методиката на обучение по биология (МОБ) като наука. Функции и цели на МОБ. Обект, предмет и субекти на МОБ. МОБ като базисен курс за професионалната подготовка на учителя по биология за формалното и неформално образование.

3. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕ, ВЪЗПИТАНИЕ И РАЗВИТИЕ В ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ

Същност на категорията цел – философски, логически и психолого-педагогически аспекти. Категорията цел в интегративното поле на методиката на обучение по биология. Таксономичен подход за определяне и групиране на целите. Стандартите и учебните програми по биология като нормативен модел на целите. Конкретизация на целите за обучението по биология. Интеграция на целите в рамките на различни предметни области. Цели на научно-изследователска дейност по МОБ.

4. БИОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ

Съдържание на образованието – обща характеристика. Учебният план като модел за съдържанието и структурата на средното образование. Интеграция – ключов термин за описание на новия учебен план. Декомпозиране на съдържателната концепция в учебния план. Учебно знание по биология. Учебно знание – същност, елементи. Взаимоотношения между научно знание – учебно знание. Логически аспекти на учебното знание (основни категории, логически прийоми и взаимоотношения). Умението в обучението по биология. Умението като елемент на очакваните резултати от обучението по биология. Структурни елементи – същност и взаимоотношения. Умението като психо-поведенческа система, придобита чрез обучение и личен опит. Умения и ключови компетентности.

5. ИЗБОР И СТРУКТУРИРАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО УЧЕБНО ЗНАНИЕ

Система от критерии за избор на учебно знание по биология – основни нива и взаимоотношения. Дидактически принципи и визуализация на биологичните обекти и процеси в полето на избора на биологично учебно знание. Категориите абстрактно и конкретно, историческо и логическо в контекста на структурирането на учебно знание. Учебно- методическият комплекс от ъгъла на системата от критерии за избор и структуриране на биологично учебно знание. Избор на учебно знание – специфика в

съответствие с различните форми на подготовка в контекста на формалното и неформално образование.

6. ПРОЦЕСЪТ НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ КАТО СИСТЕМА

Компоненти на процеса обучение по биология- видове, същност и специфика. Обучението като институционализирано субект-субектно взаимодействие. Системният анализ като методологическо направление. Система-дефиниране, признаци на системата. Обучението като процес. Системен анализ на процеса на обучение. Обучението като педагогическа дейност. Алгоритмизация на процеса на обучение по биология. Алгоритъм – същност, основни характеристики. Видове алгоритми в обучението по биология. Алгоритмично предписание и алгоритмично описание – същност и взаимоотношения. Алгоритмизация на дейностите преподаване и учене.

7. ФОРМИ НА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ

Форми на организация – същност, видове. Класно-урочни и класно-неурочни форми на организация на процеса на обучение по биология – същност, видове, задължителни и вариабилни елементи в макроструктурата, сравнителен анализ на формите на организация. Извънкласни форми на организация.

8. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ

Методи на обучение – същност, видове. Класификация на методите на обучение. Взаимоотношението цели на обучение – методи – качество. Методи на обучение – методи на научно-изследователска дейност по МОБ.

9. УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛНАТА ЗАДАЧА В ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ

Същност и структура на учебно-познавателната задача. Видове задачи в обучението по биология. Формиращи възможности на учебната задача по отношение на двата субекта – учител и ученик. Формиращи възможности на задачата като знаков модел на ситуация. Връзка на учебно-познавателните задачи с формите на организация и уменията.

10. МОТИВАЦИЯТА В ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ

Мотив – същност, структура, функции, основни характеристики. Видове мотиви за учене. Мотивационна сфера на личността – същност. Мотивация – същност, фактори, повлияващи мотивацията за учене. Връзка между интеграцията по съдържание и по умения и мотивацията за учене. Изграждане на модел на мотивационен компонент на процеса на обучение по биология.

11. ТЕОРИИ ЗА УЧЕНЕ

Теории за учене – нива на анализ. Теорията за учене като познавателен елемент. Теориите за учене в контекста на развитие на психологическите идеи – ключови елементи. Теории за учене – методическа интерпретация и приложение в процеса на обучение по биология. Теориите за учене и формите на организация на процеса обучение. Теории за учене - управление на познавателната дейност – качество.

12. ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ

Европейска политика в сферата на интегрирането на технологиите в обучението. Национални политики и стратегии за интегриране на ИКТ в българските училища.

Класификация на ИКТ в биологичното образование и специфика на приложението им. Същност и видове електронно обучение. Модели и платформи за електронно обучение в контекста на биологичното образование.

13. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Научни педагогически изследвания – същност, особености, видове, етапи. Технология на емпиричното педагогическо изследване. Методи на теоретични и емпирични педагогически изследвания. Същност и специфика на изследванията по МОБ, качествени и количествени методи, език на МОБ, прогнозиране. Обработка, представяне и анализ на данни от емпирично педагогическо изследване. Статистически методи.

14. КОНЦЕПЦИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА БИОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ

Развитие на концепцията за съдържание на биологичното образование в средното училище. Взаимоотношението: психолого-физиологична характеристика на учениците – избор и структуриране на учебно знание – процес на обучение – развитие на когнитивна, афективна и психомоторна сфера на личността.

15. ОРГАНИЗАЦИОННИ, СЪДЪРЖАТЕЛНИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО „ЧОВЕКЪТ И ПРИРОДАТА“ И „БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ“ 7. КЛАС

Място на учебните предмети в учебния план. Цели на обучение, възпитание и развитие – ключови умения, понятия и взаимоотношения с ключови компетентности. Избор и структуриране на учебното съдържание – основни акценти в полето на вертикалната координация и междупредметната интеграция. Технология на процеса обучение – специфика на взаимоотношението: компоненти на процеса обучение – форми на организация на познавателната дейност – теории за учене.

16. ВЪТРЕШНО И ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ В ПРОГИМНАЗИАЛЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЕТАП

Контрол, оценяване, диагностика на процеса на обучение по биология в прогимназиалния образователен етап, видове, взаимоотношения. Вътрешно оценяване – нормативни детерминанти. Технология за осъществяване на вътрешно оценяване и диагностика. Външно оценяване – нормативни детерминанти и технология.

17. ОРГАНИЗАЦИОННИ, СЪДЪРЖАТЕЛНИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО „БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ“ – ГИМНАЗИАЛЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЕТАП

Място на учебния предмет в учебния план. Цели на обучение, възпитание и развитие – ключови умения, понятия и взаимоотношения с ключови компетентности. Избор и структуриране на учебното съдържание – основни акценти в полето на вертикалната координация и междупредметната интеграция. Технология на процеса обучение – специфика на взаимоотношението: компоненти на процеса обучение – форми на организация на познавателната дейност – теории за учене.

18. ОРГАНИЗАЦИОННИ, СЪДЪРЖАТЕЛНИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО „БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ” – ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА.

Място на учебния предмет в учебния план. Цели на обучение, възпитание и развитие – ключови умения, понятия и взаимоотношения с ключови компетентности. Избор и структуриране на учебното съдържание – основни акценти в полето на вертикалната координация и междупредметна интеграция. Технология на процеса обучение – специфика на взаимоотношението: компоненти на процеса обучение – форми на организация на познавателната дейност – теории за учене.

19. ВЪТРЕШНО ОЦЕНЯВАНЕ В ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП И ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ

Контрол, оценяване, диагностика на процеса на обучение по биология в гимназиалния образователен етап, видове, взаимоотношения. Вътрешно оценяване – нормативни детерминанти. Технология за осъществяване на вътрешно оценяване и диагностика. Външно оценяване – нормативни детерминанти и технология.

ЛИТЕРАТУРА

- Андреев, М. Процесът на обучение. Дидактика. С., 2002.
- Асенова, А. Процесът на обучение по биология, Университетско издателство «Св. Кл.Охридски», 2012.
- Асенова А., К. Йотовска. Ключовите компетенции на учителя по биология в контекста на електронното обучение, Изд. Д. Убенова, София, 2011.
- Бижков, Г., В. Краевски. Методология и методи на педагогическите изследвания. С., 2007.
- Минчев, Б. Ситуации и умения. 1991.
- Десев, Л. Речник по психология. 2005.
- Михова, М. Преподаването и ученето. Теория, стилове, модели. В. Т, Фабер, 2002.
- Михова, М. Дизайн на обучението. В. Т. Астарта, 2003.
- Михова, М. Образователна политика на Европейския съюз. Проблеми и приоритети. Пловдив, 2014.
- Пиръов, Г. Педагогическа психология. С., 1995.
- Петров, П. Дидактика. С., 1998, 2002, 2004.
- Петров, П. М. Атанасова. Образователни технологии и стратегии за учене. С., 2001.
- Петров, П., Р. Петров. Училищна дидактика. С., 2016.
- Пейчева-Форсайт, Р., и съавтори. Ръководство за редизайн на традиционно обучение в електронно (Адаптация на модела PREEL), Изд. Даниела Убенова, 2011.
- Пейчева-Форсайт, Р. Състояние на интеграцията на ИКТ в българското средно училище – перспективата на изследвателя, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2012.
- Ставрева, Г. Методика на обучението по биология. УИ на ПУ "Паисий Хилендарски", 2010.
- Стърнбърг, Р., У. Уилямс. Педагогическа психология. Изток-Запад, София, 2014.
- Цанова, Н. Стандарти и учебни програми по биология-начин на употреба. Pensoft Publishers, 2007.
- Цанова, Н., Н. Райчева. Методика на обучението по биология – теория и практика. София: Pensoft, 2012.

Garrison, D. Randy. E-learning in the 21st century: A framework for research and practice.
Taylor & Francis, 2011.

Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014-2020 г.), МОН,
www.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=3419.

**НАРЕДБА № 12 от 01.09.2016 г. за статута и професионалното развитие на учителите,
директорите и другите педагогически специалисти**
(zareformata.mon.bg/documents/naredba_12_01.09.2016_prof_razvitie_uchiteli.pdf)

Държавни образователни стандарти

<https://www.mon.bg/?go=page&pageId=1&subpageId=25>

**Учебни програми и учебници по „Човекът и природата“ 5-6 клас и „Биология и
здравно образование“ 7-12 клас**

<https://www.mon.bg/?go=page&pageId=1&subpageId=28>

**ЗАКОН за предучилищното и училищното образование, ЗАКОН за професионалното
образование и обучение**

<https://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>